

SZENT ISTVÁN EGYETEM

Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar

**SEGÉDLET A KÖZFOGLALKOZTATÁSI PROGRAMOKHOZ
KAPCSOLÓDÓ ÁLLATTARTÁSHOZ ÉS ÁLLATITERMÉK-
FELDOLGOZÁSHOZ**

Sertéstartás

Sertéstartás

Ajánlott fajta/genotípus:

Koca: magyar nagyfehér × lapály F1,

Kan: Magyar származású (ellenállóbb a külföldiekénél) PiX Ha/Hungahib 39-es, vagy PiX Du

Kihelyezéskori életkor/súly:

70-80 napos, 22-25 kg súlyú malac.

A malac, illetve a süldő utánpótlására kocatelep, és megfelelő nagyság esetén ehhez kapcsolódó hízótelep létesítése is megoldható. Ebben az esetben lehetőség van piaci termelésre. A kocatelep nagyságát, illetve az ehhez kapcsolódó esetleges hízótelep méretét a regionális igényekhez célszerű meghatározni.

Elhelyezés

Kocaszállás (30 koca, két kan és a szaporulat elhelyezésére 20-25 kg-os élősúlyig nem intenzív technológia esetén) *600 db hízó alapanyag kibocsátására*: 10x20 m méretű épület szerfás, vagy könnyűszerkezetes kivitelben.

Amennyiben nincs erre a célra megfelelő épült, beruházási költsége egyszerű kivitelben technológiával együtt 100.000 Ft/m², így összesen 20 millió Ft.

Évi 600 hízó elhelyezésére alkalmas egyszerű kivitelezésű hizlalda:

10x20 m-es szerfás, vagy könnyűszerkezetes épület. Amennyiben nincs erre a célra megfelelő épült, beruházási költsége egyszerű kivitelben technológiával együtt 90.000 Ft/m², így összesen 18 millió Ft.

Hízók elhelyezése családoknál (kis csoportokban)

- Falazat 30-38 cm vastag (tégla, üreges tégla, vályog).
- A padozat létesítésénél fontos, hogy ne lehessen egerek, patkányok búvóhelye. Ezért az altalaj feltöltése célszerű üvegcserepekkel, kötörmelékkal 30-40 cm mélységig. Ezt betonnal, esetleg bitumennel érdemes lefedni (burkolni).
- A tető egyszerű, de szigetelt legyen (cserép, pala, nádpalló felhasználása).
- Fontos a kifutó (akol) létesítése burkolattal, a könnyű tisztántartás céljából.
- Alapvető fontosságú a megfelelő pihenőtér, etetőtér, trágyázótér, valamint a mozgásra szolgáló terület biztosítása, egymáshoz való optimális arányainak a megállapítása létszám, korcsoport, kapacitás függvényében. Ezt csak a helyi lehetőségek ismeretében lehet megtervezni.

Az *almozást* 50 kg-os élősúlyig ajánlott szalmával megoldani. Ennél nagyobb élősúly esetén tavasztól ősziig, elegendő a löszmentes, finom, aprószemű homok használata is. Télen főként a süldők számára alomszalma szükséges. Az alomigény a hízó korcsoportban 0,5-1,5 kg/nap/db. Zárt ólakban télen, magas páratartalom és gázterhelés hatásaival kell számolni.

Férőhely szükséglet:

- választott malac: 0,24-0,26 m²/malac
 - süldő -60 kg-ig: 0,5-0,6 m²/süldő
- önetetés: 0,5-0,6 m²/süldő
vályús etetés: 0,6-1,0 m²/süldő

- hízó sertés 60 -120kg: 0,90 m²/hízó

Vályú szükséglet:

egyoldali vályú használata esetén:

- 50 kg súlyig: 20-25 cm/sertés db,
- 50-100 kg: 23-35 cm/sertés db,
- 100 kg-on felül: 35-40 cm/sertés db,

kétoldali vályú használata esetén:

- 50 kg-os súlyig: 15-20 cm/10-13 cm
 - 50-100 kg-os súlyig: 20-25 cm/13-18 cm
 - 100 kg-on felül: 25-30 cm/18-30 cm
- 35 cm vályúszélesség/45 cm vályúszélesség esetén

Takarmányozás:

Takarmány szükséglet

Szakasz száma	I.	II.	III.	IV.
Szakasz megnevezése	malac utónevelés	előhízalás	hízó 1	hízó 2 (150 kg-ig)
szakasz időtartama (nap)	30	60	60	50
állatok kora a szakasz végén (nap)	65-70	125-130	185-190	235-240
szakaszvégi súly (kg)	20-25	57-65	100-110	140-150
átlagos napi súlygyarapodás (kg/nap)	0,33	0,7	0,75	0,8
átlagos napi takarmány fogyasztás (kg/nap)	0,5	1,5	2,5	3,5
takarmány szükséglet szakaszonként (kg)	15	90	150	175

Takarmány (táp) összetétel

Etetendő takarmányok (ajánlás)	Malac táp	Süldő táp	Hízó I.táp	Hízó II.táp
takarmány összetevők	%			
kukorica	35	35	35	40
búza	20	20	20	20
tritikále		10	15	20
árpa	20	15	10	
búzakorpa			3	5
extrahált napraforgó	20*	15	12	10
komplett premix	5	5	5	5
	80	100	100	100
DE (MJ/kg) minimum	13,3	13,2	13,1	13,4
Nyersfehérje (g/kg) minimum	166	150	140	130

Ca (g/kg) minimum	5	5	4,5	4
P (g/kg) minimum	4	4	3,5	3
* 20%-ból 10% extrahált szójadara				

Itatás: Az állandó, friss ivóvíz biztosítása alapvető feltétele az eredményes sertéstartásnak. Hízalás alkalmával egy kiló száraz abrak megemésztéséhez 3 l vizet igényel a hízó szervezete. Minden korcsoport egyedei számára napi 2 l 12-18 °C hőmérsékletű ivóvíz biztosítása szükséges.

Az itatókat naponta többször szükséges tisztítani. Vezetékes víz esetében az önitatók alkalmazása is lehetséges. A szopókás önitatók a legvíztakarékosabbak, de a csészés önitatók is megfelelők. Az itatás a vályúból is történhet, de ennek a vályú tisztasága a függvénye. Nedvesített takarmányok (moslék) etetése esetén a nedvesítettség aránya 1:1, 1:2, 1:3; szintén megszabja az ivóvíz mennyiségét.

Vágás és értékesítés:

A hízókat 100-110 kg-os súlyban érdemes vágni. Nagyobb súlyra történő hízalás kevésbé gazdaságos. Szükség esetén azonban nagyobb élősúlyig (150 kg) is lehet, elsősorban nem tőkehús céljára. A vágást vágóponton, vagy egy nagyobb régiót kiszolgáló mobil vágóhídon célszerű elvégezni. A vágás időpontjának megválasztásával lehet a friss hús mennyiségét, időben széthúzni. Mélyhűtő kapacitás megléte esetén ez lényegesen könnyebben megoldható. A tőkehúsként nem felhasznált és le nem fagyasztott hús feldolgozása saját fogyasztásra a helyszínen megoldható. Szükség esetén tanfolyam szervezhető a sertésfeldolgozás munkafolyamatainak megtanítására.

Állategészségügy:

A vonatkozó rendeletek és a helyi állatorvos előírása szerint.

Trágyakezelés:

A faluban kialakított központi trágyatárolóba kell szállítani alkalmanként, illetve ott kezelni. A kezelt trágya kijutatása a szántóterületekre innen történik szervezett formában.

Költségvetés:

Malac előállítás 20-25 kg-os élősúlyig

Évi 600 malac előállításához 30 magyar nagyfehér koca és két terminál kan szükséges. A malacok felnevelése 20 -25 kg-os élősúlyukig a kocatelepen történik.

A 30 koca és 2 tenyészkán ára kb. 2.000.000 Ft +ÁFA. Ezt megfelelő körülmények között 3 évente kell cserélni, így évente ennek a költségnek a harmadával kell számolni.

Takarmány költségek:

Kétféle számítást végeztünk a jelenlegi árak alapján. **Az első számítás a készen beszerezhető táp árakkal, a második a szemes terményekből saját takarmány keverőben (pl. mobil) készített takarmány keverékek árainak felhasználásával történt. Az utóbbi esetben bér- és**

az amortizációs költségek nem lettek figyelembe véve! A jelenlegi táp árakkal számolva az összes éves takarmány költsége a 600 malac előállításnak 4.450.000 Ft, a helyben kevert takarmánnyal számolva 3.600.000 Ft. Ehhez hozzá kell még adni a szalma, víz, villany költséget, ami nagyságrendileg 1.650.000 Ft/év. Ennek megfelelően a kész táppal előállított süldők előállítási költsége munkabér nélkül 6.100.000 Ft, a helyben kevert takarmánnyal számolva 5.250.000 Ft. A különbség mintegy 850.000 Ft.

A malacok jelenlegi átvételi ára 530 Ft/kg. A 30 koca után 600 db 25 kg átlagsúlyú malaccal lehet számolni. Ennek megfelelően 7.950.000 Ft árbevétel keletkezik éves szinten a 30 kocás telepen. Amennyiben helyben történik a malac előállítás és azt vásárolt táppal végzik 1.850.000 Ft, saját takarmány előállítás esetén 2.700.000 Ft lesz a többletbevétel. **A költségek között nem szerepel munkabér!**

Amennyiben nem történik malac előállítás, csak hizlalás akkor 600 db malac beszerzése 7.950.000 Ft-ba kerül.

A 600 hízó takarmányozási költsége vásárolt táp esetén 14.400.000 Ft, saját keverésűnél 12.600.000 Ft. Tehát saját keverésű takarmány esetén a 600 hízó összes takarmányozási költsége 1.800.000 Ft-tal olcsóbb, mint a vásárolt tápnál. A tartási költségekre (szalma, víz, villany) hasonló költségeket számolhatunk bér nélkül, mint a malac előállítás során. Ez 600 hízóra számolva 1.650.000 Ft/év.

Amennyiben összeadásra kerül a hizlalás költsége a vásárolt táppal történő hizlalás esetén munkabér nélkül (!) az összesen 24.000.000 Ft-ot (7.950.000 Ft malacok értéke/ára + 14.400.000 Ft takarmány költség + 1.650.000 egyéb költség), saját keverésű takarmány esetén 22.200.000 Ft-ot (7.950.000 Ft malacok értéke/ára + 12.600.000 Ft takarmány költség + 1.650.000 egyéb költség) jelent.

A jelenlegi 340 Ft/kg-os átvételi árral számolva 600 hízó után az árbevétel (átlagosan 115 kg-mal számolva) 24.120.000 Ft. **Megállapítható tehát, hogy vásárolt táp esetében a termelési költség bér nélkül éppen akkora, mint a takarmány, hízóalapanyag, víz, villany, alomszalma költsége! Saját keverésű takarmány esetén is 1.800.000 Ft a hízók vágóhidra történt eladásából származó bevétel és a termelési költségek különbsége bér nélkül!!!!** Tehát ebben az esetben is 600 hízó leadása esetén csak 1.800.000 Ft marad bérköltségre!

Amennyiben saját vágás történik (3.500 Ft/db-os vágási költséget és 500 Ft/kg-os átvételi árat figyelembe véve) hízónként további 5000 Ft többlettel számolhatunk! Ez 600 hízó esetén további 3.000.000 többletet jelent. Fontos figyelembe venni azt is, hogy így 1 kg tőkehús előállítása 750-800 Ft/kg. Amennyiben figyelembe vesszük a jelenlegi kiskereskedelmi árakat, illetve azt, hogy az így előállított húsból nagyobb értékű termék állítható elő, érdemes a saját feldolgozás támogatása. Ezért a közmunka programban a sertés hizlalást célszerű a vágással és feldolgozással együtt végrehajtani!

Sajnos mind a takarmány, mind a hízó átvételi árak nagyon ingadoznak, ezért nehezen tervezhető a befektetett munka eredménye. Érdemes lenne a Lengyel példát alkalmazni. A hízó árát egy bizonyos szintig egy biztosító garatálja (kb. 360-400Ft-os szinten). Amennyiben ez bevezetésre kerülne, ugrásszerűen megnőne a sertéstartási kedv vidéken.

Gödöllő, 2014. október 2.

Összeállította: Dr. Gyuricza Csaba egyetemi docens